

Avsändarens tjänsteställe/handläggare

Regional utveckling

Nina Loberg och Ali Qadiri

Regeringskansliet,
Infrastrukturdepartementet

i.remissvar@regeringskansliet.se
i.e.remissvar@regeringskansliet.se
anderas.kannesten@regeringskansliet.se

Handläggare/er beteckning
Anderas Kannesten / I2019/03474/E

Datum Dnr
2020-03-25 20NHU73

Sida
1(4)

Yttrande över Mer Biogas! För ett hållbart Sverige, SOU 2019:63

Visionen är att Sverige år 2050 har en hållbar energiförsörjning utan nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Frågan om hur kretsloppet från människa och produktion till energianvändning kan slutas är avgörande för hur vi ska lyckas med omställningen. Olika typer av avfall kan användas som resurser som ger vinster i minskad klimat- och miljöpåverkan, bättre luft och en lägre grad av övergödning. Biogas kan vara ett av verktygen för att förverkliga visionen om nollutsläpp.

Användningen av biogas i Sverige ökar bland annat inom industri och uppvärmning och vägtransportsektorn. Den inhemska biogasproduktionen är dock fortfarande måttlig, mycket beroende av en blygsam lönsamhet. Biogas som konsumeras i Sverige omfattas av skattebefrielse från energiskatt och koldioxidskatt, oavsett i vilket land den är producerad. Den importerade biogasen är dessutom ofta subventionerad genom produktionsstöd i det land där den har producerats. Svenska biogasproducenter får på detta sätt sämre konkurrensvillkor än utländska biogasproducenter. En ökad svensk biogasproduktion är inte bara mer konkurrenskraftig, utan också strategiskt, bland annat på grund av EU:s krav på obligatorisk matavfallsinsamling från 2023, vilket kommer att öka utbudet av organiskt avfall som råvara. Region Västernorrland välkomnar därför utredningens förslag om ekonomiska styrmedel i form bibehållen skattebefrielse i kombination med ett antal premier för produktion och förädling av biogas. Regionen motsätter sig dock förslaget om marginellt höjd bensinskatt av fossila

bränslen, ifall befintliga utgiftsramar inte räcker till finansiering av föreslagna premier. Inriktningen bör istället vara långsiktiga finansieringslösningar som ej belastar inlandet.

I Västernorrland produceras biogas i en kommunal småskalig rötningsanläggning i Härnösand (HEMAB). Det finns även ett länsöverskridande samarbete med målet att bygga en biogasanläggning i Sundsvall (Korstaverket) som kan profilera länet ytterligare i hållbar energi. Försäljningen av biogas och naturgas i Västernorrland har ökat från 0,5 gigawattimmar till 8 gigawattimmar under senaste tio åren. Region Västernorrland anser att det är bra att premiera biogas utifrån dess tillväxtkraft samt potential till ett mer cirkulärt energisystem. En mer geografiskt utbredd etablering av biogas har även regionala värden. I Västernorrland skulle till exempel en större återföring av certifierade rötresten ge ett mer hållbart lantbruk i ett samspel som också skulle främja en mer sammanhållen kust och inland. Biogasens mångsidighet gör den även användbar i industrin för produktion av värme eller råvara till kemikalier. Sverige och Västernorrland har förutsättningar för ökad biogasproduktion, men en sådan satsning måste förenas med en genuin miljöhänsyn eftersom tillgängligheten av hållbara råvaror är begränsad. Målkonflikter bör därför identifieras och hanteras i övergången mot ett hållbart energisystem där den knappa bioenergin prioriteras i sektorer i behov av en omställning, såsom flyget, sjöfarten och industrin.

Utredningen föreslår att Sverige bör begära en förlängning av skattebefrielsen för förnybara drivmedel som gäller fram till och med 2020. Region Västernorrland anser att en förlängning av skattebefrielsen främjar förutsättningarna för den svenska marknaden, samt de energi- och klimatpolitiska utsläppsmålen. Vi tror att möjligheterna är goda att EU-kommissionen beviljar en sådan ansökan om skattebefrielse eftersom den svenska biogasen produceras från organiskt avfall och restprodukter, i linje med den nya europeiska gröna given mot nollutsläpp år 2050. Det behövs dock mer långsiktiga planer för hur vi ska främja villkoren för de svenska biogasproducenterna ifall en tillfällig skattebefrielse inte beviljas av EU-kommissionen eller efter nästa undantagsperiod.

Region Västernorrland stödjer förslaget om ett nationellt produktionsmål för biogas på 10 terawattimmar. Vi anser att ett sådant nationellt mål kombinerat med kravet på obligatorisk insamling av livsmedelsavfall från år 2023, gör det relevant att även kommuner bör kunna beviljas stöd för nybyggnad av biogasanläggningar som bidrar till att uppnå ett sådant nationellt produktionsmål. Det saknas dock i utredningen.

En nationell biogasstrategi med tydliga produktionsmål, medel för satsning och stöd samt samverkansstrukturer skulle bidra till att nyansera engagemanget från aktörerna, (riksdag, myndigheter, kommuner, regioner samt branschen).

Mer etablerade infrastruktur för produktion och distribution av biogas rustar oss för de energi- och klimatpolitiska målen. För det krävs insatser och samverkan inom en rad olika sektorer och på alla samhällsnivåer – vilket förenklas av en nationell strategi som en gemensam utgångspunkt för branschen, kommuner och näringslivet vid investering, utveckling, distribution och bruk av biogas. En samlande strategi koordinerar även förutsättningarna för en hållbar regional tillväxt och ett mer sammanhållet Sverige. Därutöver ger en nationell strategi med en handlingsplan, över en fastställd tidsperiod, en stabil grund oavsett politiskt landskap, samt fördelar ansvaret på ett tydligt sätt på ett stort antal myndigheter.

Vi stödjer förslaget om en nationell biogassamordnare. Biogas berör flera olika politikområden och departement och en samordnare kan bistå och stärka den övergripande samordningen av arbete. En samordnare kan införliva dialog mellan bransch, forskning samt regionala och lokala beslutsfattare. Det är även positivt att utredningen föreslår expertmyndigheter förvaltar ett nationellt biogasregister med ursprungsgarantier för att certifiera produktionen men också slutproduktionen.

Det finns en väl utbyggd infrastruktur för fordonsgas i södra och mellersta Sverige, medan det i norra Sverige saknas gasnät för distribution av gas. Av de cirka 160 tankstationer för biogas som finns i Sverige, är endast fem lokaliserade norr om Gävle. Tre av dessa fem finns i Västernorrland. En första tankstation för flytande biogas planeras till 2020 (av Gasum). Det saknas infrastruktur mellan de regionala gasnäten, vilket försvårar integrationen mellan de lokala gasmarknaderna norra och mellersta Sverige. Detta begränsar den totala marknaden och potentialen för biogasproduktion.

Utredningen betonar gasmarknadens begränsningar för större investeringar. Alla biogasproducenter har inte möjlighet att föra in sin biogas på gasnätet. Ett uppgraderat stamnät, som binder samman norr med övriga regionalnät kan främja marknaden för en större lokal produktion och distribution i Norrland. Region Västernorrland anser att det inte är tillräckligt med en premie till producenter som transporterar förvätskad rågas till orter utanför gasnätet. Ytterligare åtgärder behövs för att på sikt kunna skapa en nationell marknad för biogas.

I enlighet med statsstödsregler bör incitament utformas som främjar ökat bruk av biogas och biogasfordon så att gasbilar även fortsättningsvis definieras som klimatbonusbil inom bonus-malus-systemet.

I utredningen påpekas vikten av att involvera det regionala perspektivet och förordar en ökad samordning mellan olika offentliga aktörer för att stärka biogasens möjlighet. Länsstyrelsen föreslås som samordnande kraft. Om ett sådant uppdrag blir aktuellt måste det vara konkret för att bli bärkraftigt.

Hans Backlund
Nämnden för hållbar utveckling
ordförande

Anders Sylvan
Regiondirektör